

**PM 2005-04-26 om
PAS (Parental Alienation Syndrome), Föräldra Alienation Syndrom**

Av fil dr, leg psykolog Lena Hellblom Sjögren , mail@testimonia.se

Om en fungerande och/eller kärleksfull barn-förälder-relation i samband med separation, förändras till kraftigt avståndstagande med absurda rationaliseringar till att inte längre vilja ha kontakt med den ena föräldern kan det vara fråga om Parental Alienation Syndrom, PAS.

Företeelsen beskrevs först av den nu tyvärr avlidne amerikanske barnpsykiatern Richard Gardner.

Sedan 1950-talet hade Gardner arbetat med barn och föräldrar i samband med skilsmässor. På 1980-talet iakttog han ett nytt fenomen, en kamp mellan föräldrarna i svåra vårdnads- eller umgängeskonflikter där den ena föräldern försökte komma åt den andra föräldern genom att få barnen att också vända sig mot denne/denna. Tidigare hade modern fått vårdnaden i samband med skilsmässa, men ändrad lagstiftning på 1980-talet gav möjlighet till gemensam vårdnad, och därmed grogrund för dessa svåra vårdnads- och umgängeskonflikter.

Gardner fann att barnen tog stor skada när ena föräldern använde barnet i sin egen kamp mot den andra föräldern. Programmeringen av barnet till att ta avstånd från den förälder som barnet separerats från skedde/sker öppet eller mer subtilt, men det var/är fråga om en programmering i handling och ord.

Barnen som Gardner mötte och som skadats i vårdnadskonflikterna uppvisade ett kluster av olika beteenden, se tabell 1, som Gardner upptäckte hade en gemensam orsak. Den gemensamma orsaken var en påverkan av barnen till att ta avstånd från den ena föräldern, med den andra föräldern (eller i fall av tvångsomhändertagna barn samhället som föräldrapart), identifierad som den som påverkade barnet (så kallad alienator).

Med sin bakgrund inom medicinen kallade Gardner detta kluster av olikartade symtom med en gemensam orsak ett syndrom, se tabell 1. Han angav förutom de åtta symtomen avläsbara i barnens beteende efter separation från ena föräldern, också fyra observationsgrunder som underlag för diagnos och särskiljande av om det rör sig om en lindrig, moderat eller allvarlig form av PAS, se tabell 1. Gardner utarbetade även rekommendationer för åtgärder och behandling i de olika fallen.¹

¹ (2001): Gardner, R.: *Therapeutic Interventions For Children With Parental Alienation Syndrome*, Creative Therapeutics, Inc. Cresskill, New Jersey.

Många har i Gardners efterföljd verkat för att kunskapen om hur barn psykiskt skadas då de påverkas att ta avstånd från en förälder som de haft en kärleksfull relation till, skall spridas.² Det finns dock ett motstånd mot att ta in att en förälder kan påverka ett barn till att ta avstånd från den andra föräldern, och ett motstånd mot att förstå att denna påverkan, som är en programmering (hjärntvätt) i ord och handling, innebär att barnet skadas.

I svåra vårdnadskonflikter mellan föräldrar har boföräldern makt och initiativ att påverka barnet mot den andra föräldern, som inte kan korrigera bilden barnet får pga att barnet hålls mer eller mindre separerat från den föräldern.

Störst makt över barnet får den förälder/föräldrapart som framför en brottsanklagelse mot den andra föräldern. Det förekommer att pappor/samhället som föräldrapart i svåra vårdnadskonflikter anklagar barnens mor för t.ex psykisk misshandel. Vanligare brottsanklagelser i svåra vårdnadskonflikter är sexuella övergrepp. Om anklagelsen är tillräckligt allvarlig och förundersökning inleds beslutar sociala myndigheter att barnen inte alls skall träffa den misstänkte föräldern. Barnen alieneras kraftfullt från den förälder som plötsligt anklagas.

Tyvärr utvecklas i dessa fall ett tunnelseende; de professionella som t.ex. utreder vill hjälpa barnen att berätta om den misshandel eller de övergrepp som de utifrån sin kontakt med alienatorn/boföräldern, tror har skett. Detta innebär att poliserna som förhör barnen, eller socialsekreterarna som vill skydda barnen hjälper till att främmandegöra umgängesföräldern, dvs. i praktiken deltar i den för barnen skadliga programmering som den anklagande föräldern/föräldraparten satt igång.

² (2003): von Boch-Galhau, W., Kodjoe, U., Andritzky, W., & Koepfel, P. (Eds): *The Parental Alienation Syndrome(PAS). An Interdisciplinary Challenge for Professionals Involved in Divorce*. International Conference, Frankfurt (Main), 18-19 October 2002. Verlag fur Wissenschaft und Bildung, Berlin (ISBN 3-86135-202-8).
(2005 under tryckning): Gardner, R., Sauber, R. & Lorandos, D. (Eds): *The International Handbook of Parental Alienation Syndrome: Conceptual, Clinical and Legal Considerations*, Binghamton, New York, Haworth Press.

Tabell 1: SÄRSKILJANDE *DIAGNOS* FÖR DE TRE TYPERNA AV FÖRÄLDRA-ALIENATIONS-SYNDROM (Parental Alienation Syndrome, PAS, Richard Gardner, övers. LHS)

	MILD	MODERAT	ALLVARLIG form av PAS
Svartmålningskampanj	Minimal	Moderat	Formidabel
Svaga, obetydliga, el. absurda rationaliseringar för avståndstagandet	Minimal	Moderat	Mångfaldiga absurda rationaliseringar
Avsaknad av ambivalens	Normal ambivalens	Ingen ambivalens	Ingen ambivalens
Hävdande av oberoende	Frånvarande vanligtvis	Närvarande	Närvarande
Hävdande av oberoende tänkande	Frånvarande vanligtvis	Närvarande	Närvarande
Reflexmässigt stöd till alienatorn	Minimalt	Närvarande	Närvarande
Frånvaro av skuldkänsla	Normalt	Minimalt till ingen skuld	Ingen skuldkänsla
Lånade scenarier	Minimalt	Närvarande	Närvarande
Spridning av fientligheten till den alienerades familj och vänner	Minimalt	Närvarande	Formidabelt, ofta fanatiskt
Övergångssvårigheter i samband med umgänge	Frånvarande vanligtvis	Moderata	Formidabla el umgänge omöjligt
Beteende under umgänge	Bra	Emellanåt antagonistiskt och provokativt	Inget umgänge el. destruktivt och ihållande provokativt uppträdande
Anknytning till alienatorn	Stark, frisk	Stark, svagt till moderat patologisk	Allvarligt patologisk, ofta paranoid anknytning
Anknytning till den alienerade föräldern innan alienationen	Stark, frisk el. minimal patologisk	Stark, frisk el. minimal patologisk	Stark, frisk el. minimal patologisk
